

ת"פ 55683/12/21 - פרקליטות מחוז מרכז - פלילי נגד פלוני

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 55683-12-21 פרקליטות מחוז מרכז - פלילי נ' פלוני

לפני כבוד השופטת, סגנית הנשיא זהר דיבון סגל
מאשימה פרקליטות מחוז מרכז - פלילי
ע"י עוה"ד שירה חרל"פ
נגד פלוני
הנאשם ע"י עוה"ד איתי בינון

החלטה

1. בפני בקשת ההגנה להוספת ראיות לאחר שניתנה הכרעת הדין המרשיעה.
2. אקדים ואומר כי לאחר שבחנתי את טענות הצדדים ועיינתי בראיות החדשות אותן מבקשת ההגנה להגיש, החלטתי לדחות את הבקשה. אנמק טעמיי.
3. ככלל, על הנאשם בהליך הפלילי להביא את מלוא ראיות ההגנה לפני מתן הכרעת הדין. עם זאת, סעיף 167 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן: החסד"פ), קובע את החריג לכלל, כדלקמן:
"סיימו בעלי הדין הבאת ראיותיהם, רשאי בית המשפט, אם ראה צורך בכך, להורות על הזמנת עד - ואפילו כבר נשמעה עדותו בפני בית המשפט - ועל הבאת ראיות אחרות, אם לבקשת בעלי דין ואם מיזמת בית המשפט".
4. הלכה פסוקה היא כי סמכותו של בית המשפט להתיר הבאת ראיות נוספות על פי הוראת סעיף 167 לחסד"פ משתרעת גם על השלב שלאחר הסיכומים, ואף לאחר מתן הכרעת הדין ובטרם ניתן גזר הדין. עם זאת, עסקינן במהלך שהוא חריג לסדרי הדין המקובלים. לכן, נקבע שכל שהבקשה להבאת ראיות נוספות מתאחרת, תגבר הנטייה שלא להפעיל סמכות זו והדבר ייעשה אך ורק במקום שבו העניין נדרש לעשיית צדק ולמניעת עיוות דין (ראו: ע"פ 951/80 קניר נ' מדינת ישראל פ"ד לה(3) 505 (10.6.1981) (להלן: עניין קניר); ע"פ 5874/00 לזרובסקי נ' מדינת ישראל (7.6.2001); רע"פ 346/14 מרדינגר נ' מדינת ישראל (18.10.2015) (להלן: עניין מרדינגר).
5. לעניין זה, יפים דבריו של השופט ברק (כתוארו אז) בעניין קניר:
"בצד הכלל, כי הראיות צריכות להיות מובאות בזמן הרגיל והמקובל, יש להכיר בשיקול-דעת בית המשפט לסטות מהכלל, במקרה שהוא ימצא זאת לנחוץ. הפעלת שיקול-דעת זה אינה צריכה להיות עניין שבשגרה. יש להניח, כי ככל שהצד התרחק מהמועד הקבוע בחוק להבאת ראיות, וככל שהמשפט מתקרב לשלב מתן פסק הדין, כך יקשה לשכנע את בית המשפט להפעיל את שיקול

הדעת, אך הסמכות לכך קיימת תמיד. בית המשפט ישקול את צורכי הנאשם מזה ואת צורכי החברה מזה. במסגרת שיקוליו אלה יעמיד בית המשפט בראש מעייניו את השיקול, שלא ייגרם עיוות דין לנאשם... עיוות דין משמעותו, בהקשר זה, פגיעה ביכולתו של הנאשם להתגונן כראוי".

6. השיקולים להתרת הגשת ראיות נוספות בערכאה הדיונית לאחר מתן הכרעת הדין ובטרם ניתן גזר הדין, דומים ביסודם לאלה המנחים את ערכאת הערעור, בהחלטה האם להתיר הבאת ראיות נוספות בשלב הערעור. השיקולים הם שלושה: הראשון, האם הראיות המבוקשות היו בהישג ידו של הנאשם במהלך המשפט, וככל שהתשובה לכך חיובית, מהם הטעמים שבגינם נמנע מהגשתן; השני, קיומו של אינטרס ציבורי בדבר שמירה על עקרון סופיות הדיון; והשלישי, טיבן ומשקלן הסגולי של הראיות הנוספות שהגשתן מתבקשת, והסיכוי שהגשתן תביא לשינוי תוצאות המשפט. מבין שלושת השיקולים, האחרון הוא המרכזי בחשיבותו (ראו ע"פ 1742/91 פופר נ' מדינת ישראל (4.12.1997); ע"פ 122/08 טומבק נ' מדינת ישראל (11.11.2014); ע"פ 456/16 צ'ורני נ' מדינת ישראל (4.7.2017)).

7. יישום ההלכות שנקבעו על ענייננו, מוביל לדחיית הבקשה.

8. בראש ובראשונה, צודקת המאשימה כי הבקשה הוגשה שלא בהתאם לדיני הראיות ולסדרי הדין המקובלים והנוהגים, שכן הראיות שהגשתן מתבקשת עתה צורפו לבקשה. ובהתאם לפסיקה, הראיות יוגשו רק מקום שביית המשפט ראה כי יש בכך צורך (ע"פ 8080/12 מדינת ישראל נ' אולמרט (6.7.2014); ע"פ 9447/12 פלוני נ' מדינת ישראל, (2.2.2014)).

9. חשוב מכך, וזה העיקר. על אף שאני נכונה לקבל את טענת ההגנה לפיה הראיות החדשות לא היו בהישג ידה בשלב שמיעת הראיות (להבדיל מהישג ידו של הנאשם), הבקשה, כפי שיפורט להלן, אינה עומדת בקריטריונים שנקבעו בפסיקה, ולא רק משום עיקרון סופיות הדיון. הטעם העיקרי העומד בבסיס דחית הבקשה, נוגע בטיבן של הראיות החדשות כמו גם הסיכוי שיביאו לשינוי תוצאות ההליך.

10. כידוע, על פי הפסיקה, בדיקת טיבה ומשקלה הסגולי של הראיה הנוספת שהגשתה מתבקשת נעשית באופן לכאורי, מתוך עיון בראיה ובדיקת הפוטנציאל הראייתי שלה, ומבלי שבית המשפט נדרש לשמוע את עדותו של העד (ראו: רע"פ 346/14 מרדינגר נ' מדינת ישראל (18.10.2015)).

11. נזכיר, את העובדות הצריכות לעניין.

12. הכרעת הדין ניתנה ביום 12.6.2023 במסגרתה הורשע הנאשם בעובדות כתב האישום ובביצוע תקיפה בנסיבות מחמירות, ריבוי עבירות לפי סעיף 382(ב)(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין).

13. ההרשעה התבססה על עדות הקטין בפני חוקרת הילדים, שנמצאה מהימנה ועקבית. לצד זאת, נמצאו ראיות עצמאיות ומסיעות, המוכיחות, בין השאר, מצב נפשי קשה של הקטין עובר לחשיפת האירועים. גם לעדויות שהובאו מטעם ההגנה, אשת הנאשם ובתו, הייתה תרומה רבה להרשעה. בכלל זה, הן סייעו בקביעת ממצאי עובדה ומהימנות אף מעבר לאלו שקבעה חוקרת הילדים. ולבסוף, עדות הנאשם נמצאה מופרכת ושקרית בעיני בית המשפט, והיוותה נדבך נוסף וחשוב בהכרעה.

14. עתה תולה ההגנה את יהבה באמור בסעיף 127 להכרעת הדין, שם נקבע כדלקמן: "ההגנה ביקשה

להעדיף את גרסת הנאשם, הכוללת הודאה חלקית באשמה, על פני גרסתו של הקטין. נטען כי ההפרזה בתיאור המעשים היא חלק אינהרנטי מהלקות ממנה סובל הקטין. כאמור, עסקינן בסוגיות שבמומחיות. ההגנה לא הציגה מסמך רשמי המלמד כי הקטין הוא ילד על הרצף האוטיסטי ואף לא עלה בידי ההגנה להראות כי יש קשר בין אוטיזם להפרזה והגזמה לא על דרך הכלל ולא על דרך הפרט. טענה זו כיתר טענות הנאשם חסרת ביסוס".

15. בעקבות התייחסות בית המשפט להעדרו של מסמך רשמי, ביקשה ההגנה כי יותר לה להציג מסמכים נוספים. כל המסמכים ללא יוצא מן הכלל, נערכו חודשים רבים, חלקם שנים, לאחר חקירת הילדים (12.11.2020). בכלל זה, החלטת ועדת זכאות ואפיון מיום 26.12.2021, שלפיה נקבע כי הקטין הוא ילד על הרצף האוטיסטי ברמת תפקוד 3 - בינוני - נמוך. לכן זכאי לשירותי חינוך מיוחדים. אך בהתאם לבקשת ההורים, נקבע כי ילמד במסגרת כיתה רגילה ובמוסד חינוך רגיל; פרוטוקול דיון בצוות רב מקצועי - תשפ"ד מיום 30.4.2023 בה נכחו הנאשם ואשתו וכן גורמים מטעם בית הספר, ממנו עולה כי לקטין קשיי התנהגות וקשיים לימודיים, הוסבר להורים הצורך במתן מענה רגשי, אך הם ביקשו לשים דגש רק על תחום הלקויות המשפיעות על תחומי הלימוד. אחרון, טופס הערכה מסכמת במסגרת תח"י לשנה"ל תשפ"ג מיום 1.5.2023 - המלמד אף הוא על קושי בעמידה בכללים, קשיים התנהגותיים וחברתיים כאחד (להלן: הראיות החדשות).

16. עיינתי בראיות החדשות, לא רק שהן אינן בעלות משקל מוסף, אין בהן כדי לשנות את תוצאות הכרעת הדין. למעשה, גם אליבא ההגנה, אין בראיות החדשות להוסיף על הראיות שהוצגו במשפט, ובטיעוניה אינה טוענת ההגנה כי משקלן הסגולי של הראיות החדשות הוא מכריע או שיש להן פוטנציאל לשנות את תוצאות המשפט או לכל הפחות לעורר ספק באשמתו של הנאשם. אביא הדברים מפי אומרים: "בפני בית המשפט מונחים היו די חומרים בכדי להצביע על מצבו של הקטין, האם עדות במשטרה [של הגב' דבלינר] אינה מסמך רשמי. מכל מקום, אם כל מה שחסר לבית המשפט במצב עניינים זה הוא מסמך רשמי - כתוב, בנוסף לעדות [הגב' דבלינר] הרי המסמכים מובאים בפניו, אם כי אנו סבורים שעדותה של המטפלת הרגשית, מדברת בעד עצמה" (סעיף 8 לבקשה).

17. דווקא בנקודה זו, אני תמימת דעים עם ההגנה, תוכן של הראיות החדשות אינו זר או חדש לבית המשפט. הקושי של הקטין בניהול תקשורת בין אישית, הבעיות ההתנהגותיות ולקויות למידה, כמו גם הצורך בליווי רגשי ולימודי, היו ידועים היטב. זאת על יסוד דבריה של המטפלת הרגשית, הגב' דבלינר (ראה: מסמכים מיום 20.10.2020 והודעה במשטרה מיום 9.5.2021, הוגשו חלף עדות בבית המשפט, בהסכמת ההגנה (ת/3; ת/4)). נתונים אלו, כמובן, קיבלו ביטוי בהכרעת הדין (ראה למשל, סעיפים, 16; 31 להכרעת הדין).

18. ההגנה הוסיפה וטענה, אגב כפי שטענה בסיכומיה, כי קיים קשר אינהרנטי בין אוטיזם לאלמנטים של הפרזה והגזמה. אולם, גם בעניין זה קיומו של מסמך רשמי המאשר את עובדת היותו של הקטין אוטיסט, לא יוכל לסייע בידי ההגנה. שכן, כידוע, קשת ההתנהגויות על הספקטרום האוטיסטי היא רחבה, ילדים שונים המאובחנים עם אוטיזם מתאפיינים בהתנהגות שונה זה מזה ובדרגות חומרה שונות זו מזו. כל טענה לפיה הלקות של הקטין השפיעה על יכולתו למסור עדות והשפיעה על תוכנה, היא מסוג הטענות שמקובל לתמוך בחוות דעת מומחה.

19. בעניין זה, הוסיפה וטענה ההגנה כי אין צורך בחוות דעת שכזו, כיוון שהגב' דבלינר היא עדה בעלת מומחיות, אשר תומכת בטענה לפיה הקטין משום היותו על הרצף האוטיסטי, הפריז והגזים בעובדות.

20. אודה כי לא ברור לבית המשפט מה הוביל את ההגנה לגבש מסקנה שכזו. אכן, הגב' דבלינר היא עדה חסרת פניות, ועדותה אכן מהווה ראיה כבדת משקל, אך כזו הפועלת לחובת הנאשם (סעיפים 94-97 להכרעת הדין).

אין בעדות זו, ללמדנו על כך שהקטין הוא גוזמאי, שקרן או בעל נטייה להפרזה ולהגזמה, לא משום הלקות ממנה סובל וגם לא בכלל. ההפך הוא הנכון. לא ניכרה כל מגמת של הפרזה או הגזמה בתיאור המעשים בפני הגב' דבלינר, וגם בפניה, עלו אצל הקטין תחושות ומחשבות, אשמה ופחד, וניכרים עוד מאפיינים רבים המוכרים אצל ילדים שנפלו קורבן לעבירות אלימות. הדברים שמסר הקטין לגב' דבלינר מתיישבים עם עדותו בפני חוקרת הילדים ומלמדים על עקביות הגרסה ובאופן המשליך על אמיתות תוכנה.

21. מעבר לקשיי ההתנהגות ונתונו האישיים של הקטין, תיארה העדה את מצבו הנפשי סמוך לחשיפת האירועים ולאחריו. הכרעת הדין אף מתייחסת מפורשות לאמירות המאוחרות של הקטין מהן עשוי היה, רק לטעם ההגנה, להשתמע כי הדברים הם פרי דמיונו, כמו גם הנמקה מדוע דינן של טענות אלו להידחות מכל וכל (ר' סעיפים 76, 79-81 להכרעת הדין). עדותה של הגב' דבלינר כאמור, היא חלק מהראיות שהובילו להרשעת הנאשם, היא אינה מרמזת, אפילו לא בדוחק, כי הקטין בדה את האירועים מליבו או שהתעוררו בליבה סימני שאלה ביחס לאמיתות דברי הקטין. אין בעדות זו, ולא היה בה דבר ולא חצי דבר המסייע להגנת הנאשם.

22. כעולה מהכרעת הדין, בית המשפט צפה בקלטת חקירת הילדים פעמים רבות ובדומה לחוקרת הילדים נוכח לדעת כי אין אפילו לא סממן אחד ממנו אפשר היה להסיק בתחילת החקירה או במהלכה כי הקטין הנחקר הוא אוטיסט, קל וחומר לא ילד עם יכולת מוגבלת למסור עדות בשל התפתחותו או לקות ממנה סובל. בדומה לחוקרת הילדים, מצאתי כי הקטין שיתף פעולה בצורה טובה, מותאמת גיל, השיב באופן ענייני, ידע להבחין בין אמת ושקר ואף ניכר כי ניחן ביכולות וורבליות גבוהות בהשוואה לאחרים בגילו (סעיפים 31-32).

23. עוד נקבע בהכרעת הדין ב"רחל בתך הקטנה" כי מסקנה זו מתקבלת גם בהתעלם מהעובדה כי אין בנמצא מסמך רשמי של ועדת האבחון ביחס למוגבלות הנטענת, והוטעם כי גם בהנחה והקטין מאובחן עם אוטיזם, כידוע, הספקטרום הוא רחב מאוד ומידת ההשפעה של הפרעה זו על החקירה כמו גם על תוכנה של העדות היא עניין שבמומחיות, ולא עלה בידי ההגנה לעורר אפילו לא ספק סביר בעניין זה (סעיף 33 להכרעת הדין).

24. אגב, ספק רב בעיני, אם חוות דעת שכזו יש בנמצא. אוטיזם כאמור היא תסמונת רחבה. קושי בתקשורת ובאינטראקציה חברתית, הם תסמיני הליבה של האוטיזם. פעמים רבות, משום חוסר ההבנה החברתי, ילדים המאובחנים כאוטיסטים נוהגים כלפי האחר בכנות יתר, שעשויה להתפרש במקרים מסוימים אף כחוסר טאקט, אך הם אינם נתפסים כשקרנים.

25. ואם הגענו עד הלום, ועל מנת שלא להותיר אבן הפוכה, אומר כי גם אם היה מוכח בפני בחוות דעת מומחה מטעם ההגנה, כי קיים קשר בין אוטיזם להגזמה, הפרזה ואפילו גוזמאות, אינני סבורה כי זהו המקרה שלפניי. התרשמותו של מומחה, בעניינים אלו, עשויה להיות אחת מהראיות המשמשות לגיבוש המסקנה בדבר מהימנות הילד, אולם היא אינה מהווה תחליף לשיקול הדעת של בית המשפט, והיא בבחינת כלי עזר לניתוח הראיות. ההכרעה והמסקנה הסופית בדבר מהימנות דבריו של ילד נתונה לעולם לבית המשפט ומסורה לשיקול דעתו.

26. בענייננו, הסיבות והטעמים שהובילו את בית המשפט למסקנה לפיה עדות הקטין בפני חוקרת הילדים היא אמת, הם רבים. בתמצית שבתמצית. עדות הקטין הייתה קולחת וקוהרנטית, אך לא מדוקלמת או משדרת דרמטיזציה, התיאורים נשמעו אותנטיים, עשירים בפרטים, לא ניכרו בה אלמנטים של הגזמה או הפרזה. העדות לוותה בתחושות ומחשבות, חששות ופחדים ונמצאו דינמיקות מוכרות רבות המאפיינות חקירות ילדים שנפלו קורבן למעשי עבירה. הקטין אינו מבקש את רעתו של הנאשם, אלא שניכר כי עדותו היא בבחינת צעקה ותחינה לעזרה. קביעת המהימנות אף

נעשתה תוך הצלבת דבריו של הקטין בממשק עם הסביבה, קרי, דבריהן של האם, האחות, והגב' דבלינר. המסקנה בדבר מהימנות גרסתו של הקטין ואמינותה הרבה, אף התקבלה, לאחר שהבאתי בכלל חשבון את נסיבותיו האישיות, ובכלל זה, היותו סובל מלקות, הפרעות ההתנהגות והתקשורת השונות, כמו גם האינדיקציה כי הוא מצוי על הספקטרום האוטיסטי.

27. אין בראיות החדשות לשנות את התרשמתי לפיה הפרעה עמה מתמודד הקטין לא הגבילה בשום צורה או דרך את יכולתו למסור עדות ולא השפיעו על תוכנה של העדות. והראיות החדשות אינן יכולות לשנות את התרשמתי לפיה, מסר הקטין לחוקרת הילדים גרסת אמת, על כל רכיביה, המשקפת את שחוה בפועל, אלימות, אלימות ועוד אלימות.

28. למעשה, טיעוני ההגנה בכתב ובעל פה, הם לא יותר מחזרה על טיעוני הסיכום. חרף שאלות רבות שהפנה בית המשפט להגנה, לא ניתן אפילו לא נימוק או טעם ענייני אחד שיש בו להסביר באיזה אופן עשויות הראיות החדשות לשנות את הכרעת הדין, גם אם לא באורח מהותי. ניכר כי הגנה משיגה בבקשה זו על קביעות עובדה ומהימנות שנקבעו במסגרת הכרעות הדין. בכלל זה, נטען כי בית המשפט ככלל נעדר סמכות לקבוע ממצאי מהימנות על בסיס צפייה בקלטת חקירת הילדים, ובפרט כאשר מדובר בעניינו של קטין המאובחן כאוטיסט. טענות ההגנה נידונו ונדחו בהכרעת הדין, והמחמירים ייטענו כי עסקינן בבקשה שנועדה לערוך "מקצה שיפורים".

29. כך או כך, לא מצאתי כי אי הבאת הראיות הנוספות פגעה ביכולתו של הנאשם להתגונן, וכאמור את עדותו מצאתי כמופרכת ושקרית, ומטעמים רבים. בתמצית, גרסת הנאשם מעל דוכן העדים עמדה בפער למענה לכתב האישום ולהודאה הפורמלית שנתן בחקירתו באזהרה, עדותו אינה קוהרנטית ואחידה, לוקה בסתירות פנימיות וחיצוניות והיא אינה משכנעת או אמינה. עיון בגרסת הנאשם תלמדנו כי הוא מאשר את גרסת הקטין במדויק, למעט תוצאותיה, כך טען כי על מנת להרגיע את הילדים, השמיע איומים תוך שימוש בחפצים, אך אלו היו איומי סרק והוא נהג להשליך חפצים על ילדיו אך במסגרת משחק. ההתרשמות היא מאדם המחזיק בתפיסות עולם שמרניות המקושרות עם הבדלים תרבותיים וסבור כי ענישה פיזית היא שיטה נכונה ולגיטימית.

30. ואם אפשר ללמוד דבר מה מהראיות החדשות, הרי זה על כך שמסמך אחד מבין השלושה, היה בחזקתו של הנאשם, והוא לא מצא לנכון להציגו במשפט. אפשר והדבר נעוץ בעובדה כי יש במסמך זה ללמד על כך שהנאשם ואשתו מסרבים להצעת גורמי החינוך שלפיה ינתן מענה טיפולי מותאם לקטין. בתוך כך מתעקשים על השארתו במסגרת לימודית רגילה ובניגוד להמלצות גורמי החינוך. אבל, גם כאן, אין חידוש, מהתמונה שנפרשה במשפט, עלתה דינמיקה של הסתרה וטשטוש כמו גם ניסיון להציג תמונה של משפחה מתפקדת נורמטיבית בזמן שהמציאות רחוקה מלהיות אידיאלית (סעיפים 103-104 להכרעת הדין).

31. לסיכום: בהתאם להלכה הפסוקה, מתן היתר להבאת ראיות נוספות לאחר הכרעת-דין הוא הליך חריג בהיותו סוטה באופן ניכר מהליך רגיל של בירור האשמה. בנסיבות העניין, לא מצאתי להיענות לבקשה. שכן משקלן הסגולי של הראיות החדשות, לא רק שאינו גבוה, אלא שהוא אפסי, וגם אילו הובאו הראיות החדשות במהלך המשפט, לא היה בהן כדי להשפיע על תוצאות הכרעת הדין וזאת בהינתן מכלול הראיות שפורטו בהרחבה בהכרעת הדין. לפיכך, ומשאין בראיות החדשות פוטנציאל כלשהו לשנות את תוצאת ההליך, הרי שלא יגרם לנאשם עיוות דין מאי הבאתן, המצדיק סטייה מהסדר המקובל של ניהול המשפט וחריגה מעקרון סופיות הדין.

32. לאור כל האמור, הבקשה נדחית.

ניתנה היום, ו' טבת תשפ"ד, 18 דצמבר 2023, בהעדר
הצדדים.